

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

«ՃԱՆԱՊԱՐԶ ԴԵՊԻ ՀԱՒԱՏ»

Հեղինակ՝ Արել Արեղայ
Մոնթրեալ, 1992, էջ 120

«Նախնական եկեղեցում ֆրիստոնենու-
թիւնը կոչում է ձանապարհ: Կեանքի
նանապարհ, որին հետեւելու շարժառիթը
գերազանցապէս պէտք է լինէր հաւատը՝
շարժուող եւ շարժող մի ուժականութիւն:
Քրիստոնեաները մարդիկ են, որոնք գնում
են Քրիստոսի ցոյց տուած Տէրունական
նանապարհով: Տէրունական, քանզի այն
վասն Փրկութեան մարդկան հաստատուել
է մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի կեանքի
վկայութեան օրինակով, թէ նա է
նանապարհը եւ նշմարութիւնը եւ կեանքը»
(Յովհ. ԺԴ. 6):

Ներածական այս բառերով կը սկսի
Արել Արեղայի (այժմ վարդապետ) հաւատքի
մասին տուած դասախօսութիւնը Ամենայն
Հայոց Կաթողիկոսութեան Արարատեան
Թեմի կազմակերպած կրօնագիտական
դասընթացին:

Յիշեալ ուսումնասիրութիւնը
«ձանապարհ Դէպի Հաւատ» (դասընթաց
հաւատի մասին Ա. մաս), առաջնորդ
Յովնան Սրբազանի կարգադրութեամբ լոյս
տեսած է Ա. Տ. Մանավեան տպարանի
Տաթևի մատենաշարով, «Մայրենի
Օհանեանի, Վարդուհի եւ Յակոբ
Պասմանեանի ինկլիշի յիշատակին»:

Հոգեշնորհ հեղինակը նկատի առ-
նելով Հայաստանի կրօնա-հոգեկան
վերագարթումի իրականութիւնը,
հոգեւորականի նշմարիտ գագաթնաւանդ
իր գրոյքը ձուլած է համայնավար-
անաստուած պետականութենէ ազատա-
գրուած հայ ժողովուրդին. իր հոգեյոյգ
բառերով՝ «կրօնագիտական ուսումնա-

սիրութիւնների այս համեստ երախայրիքը
քեզ եմ նուիրում քարեպաշտ Հայ: Ես ինձ
մեծապէս երջանիկ եմ զգալու, եթէ այս
հատորիկը ծով տառապանքներիդ եւ
անհամար վերքերիդ համար լինի հոգեւոր
մխիթարութեան փոքրիկ սպեղանի»:

Գեղատիպ գրքոյկը չունենալով
բովանդակութեան ցանկ մը, փոխանակ
որոշ գլուխներ աչքէ անցնելու, իմանալու
համար պարփակուած նիւթերը, սկսանք
զայն կարդալ առաջին էջէն . . . ու մէկ
շունչով հասանք վերջին 116րդ էջը: 117-
119 էջերը տրամադրուած են աղբիւրներու
յիշատակութեան: Օգտակար կրնայ ըլլալ
ցանկին վրայ աւելցնել հայ հեղինակներու
հետեւեալ գործերը. -

- Եղիշէ Պար. Դուրեանի՝ Կրօններու
Պատմութիւն, Երուսաղէմ, 1935

- Արտակ Արքեպիսկոպոսի՝ Կրօն եւ
Մշակոյթ, Թեհրան, 1982

- Բարգէն Վրդ. Թօփեանի՝
Եսսենացիք, Պէյրութ, 1962, Մոնթրեալ,
1987

- Վեր. Վահան Թութիկեանի՝ *A
Survey of the Hebrew Bible, Southfield, 1990,
Understanding the New Testament,
Southfield, 1991, World Religions, Southfield,
1992:*

«ձանապարհ դէպի հաւատ»ի
ընթերցումը, թէեւ արեւելահայերէնով
շարադրուած, երբեք արգելիչ չհանդիսացաւ
հեզասահ ընթերցումին: Կուռ եւ
դիրքիմատչելի ոճով, Արել Արեղայ իր
ընտրած նիւթը ներկայացուցած է գիտական
քննադրութեամբ, առանց մխրճելու

ակադեմական բանավեճերու մէջ: Այս աշխատասիրութեան մատենագիտութիւնը ի յայտ կը դարձնէ որ հոգեշնորհ հեղինակը վիեճակալի մէջ իր ուսումը կատարելագործած ու հմտացած կրօնական, եկեղեցական եւ աստուածաբանական գիտելիքներով, ոչ միայն ֆաշածանօթ է իր նիւթին, այլ՝ իրացուցած է զայն:

Հայր Աբել նախ կը բացատրէ թէ ի՞նչ է կրօնը.— « . . . մարդ արարածը իր ներսում կրում է մի լուռ խորհուրդ եւ իր հոգու խորքում պահում՝ ինչ որ մի կրօն. եւ ի՞նչ է այն, եթէ ոչ՝ թափուն Խորհուրդը Աստուծոյ: Այ՛ն, մարդը ունի ներքին անհանգիստ մի զգացում, նրա մէջ ի ծնէ առկայ է մի խուլ խռովք, ձգտում, կարօ՛տ, որն իր հանգիստը գտնում է միայն աստուած անաշուքեան մէջ . . . մարդկային պատմութեան մէջ կրօնը համաշխարհային մի երեւոյթ է: Պատմութեան մէջ հնարաւոր չի եղել գտնել մի ժողովուրդ, որի մասին յստակութեամբ հաստատուէր թէ նա կրօն չի ունեցել» (էջ 9): Ապա, հակիրճ կերպով կը ներկայացնէ Տիեզերական կրօնները (էջ 10-32):

«Ճանապարհի դէպի հաւատ» ի ընթերցումը շարունակելով իրագեկ կը դառնանք Աստուածայայտնութեան, որ ինքզինքն քացայայտած է մարդկութեան Հին Կտակարանի պատմագրութեամբ (էջ 33-84) եւ Յիսուսի ֆարոգչութեամբ (էջ

85-114): Աբել Հայր Սուրբը արդի ֆննդատական մօտեցումով անդրադարձած է Մովսէսի վերագրուած հնգամատեանի հինգ գրքերուն, տեսլապաշտ մարգարէներու յայտնութեանց, Դաւիթ Թագաւորի անունով մեզի հասած Սաղմոսաց Գիրքի բովանդակութեան, Նոր Կտակարանի Պատմութեան ու Յիսուս Գրիստոսի կեանքին, վարդապետութեան եւ առաքելութեան մասին:

Թելադրելի է որ իւրաքանչիւր «բարեպաշտ հայ» օրինակ մը ունենայ «անապարհ դէպի հաւատ» գրքոյկէն եւ օրական ընթերցումի ու խորհրդածութեան նիւթ դարձնէ անոր զանազան հատուածները, որպէս զի մօտէն ծանօթանալով Աստուածաշունչի էութեան, սերտ յարաբերութեան մտնէ իր Արարիչին հետ, հաւատքի եւ սիրոյ անապարհով:

Աբել վարդապետ Օղլուգեանէն կ'ակնկալենք նման դաւանական, վարդապետական եւ աստուածաբանական երկասիրութիւններ ժողովուրդին կրօնական դաստիարակութեան համար, որպէս զի անոնք առաւել գիտակցութեամբ հաւատան ու պաշտեն մեր հայրերուն Աստուածը եւ հայ եկեղեցւոյ կամարներուն տակ ունկնդրելով մեր երկնասլաց շարականները ապրումով հաղորդուին Միածին Փրկչին հետ:

ԲԱՐԳԷՆ ԹՕՓՃՆԱՆ